

Kommunene i Sør-Trøndelag

Kommunene i Nord-Trøndelag

Vår saksbehandler: Jan Åge Habberstad
Tlf. 73 86 62 46
E-post: jan.habberstad@stfk.no
Postmottak: postmottak@stfk.no

Deres ref.:
Vår ref.: 201012374-1
Oppgis ved alle henvendelser
Vår dato: 5.11.2010

Finansiering av og oppretting av vannområder

Vannregionutvalget behandlet i sak 05/2010 finansiering av de 12 vannområdene i Vannregion Trøndelag. Saken ble vedtatt utsatt. Den videre saksgang ble anbefalt videreført gjennom et notat til kommunene i vannregionen, samt en behandling i Arbeidsutvalget for Vannregion Trøndelag. Dette brev er ment å utdype oppgavene for vannområdene.

Sentral bakgrunn for arbeidet i Vannregion Trøndelag

Vannforskriften trådte i kraft 01.01.2007 og implementerer EUs vanndirektiv i Norge. Forskriften krever at alt vann - fra brevvann til kystvann (innsjøer, elver, grunnvann, fjorder og kystvann ut til en nautisk mil utenfor grunnlinjen) skal ha god økologisk og kjemisk tilstand innen 2021. Den biologiske statusen regnes som god når sammensetning og mengde av organismer (planteplankton, makroalger, vannplanter og bunndyr) i vannforekomsten tilsvarer naturtilstanden eller bare avviker svakt fra denne. Miljømålene skal oppnås gjennom regionale forvaltningsplaner og tiltaksprogram for vannforekomstene.

Forvaltningsplan med tiltaksprogram skal vedtas som fylkesdelsplaner i Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag i 2015, og miljømålene skal være nådd innen 2021.

På grunnlag av overvåkningsresultater, skal vannforekomstene karakteriseres og plasseres i en av to risikoklasser:

- Vannforekomster med "ingen risiko" vurderes å ville oppfylle målet om "god miljøtilstand" innen tidsfristen, uten ytterligere tiltak enn de som allerede er bestemt. For disse trengs det ikke å utarbeides tiltaksprogrammer.
- Vannforekomster med "risiko" vurderes ikke å ville oppfylle direktivets mål innen fristen, selv med de tiltak som er besluttet. Det er for disse det må utarbeides tiltaksprogrammer som viser hvordan miljømålene kan nås. Dette gjelder trolig våre kystområder, fjorder, elver og en del bekker og innsjøer.

Mer om vanndirektivet finnes på: www.vannportalen.no, <http://vann-nett.nve.no>.

Hvem gjør hva

Fram til 1. januar 2010 var Fylkesmannen i Sør-Trøndelag vår vannregionmyndighet, hvoretter Sør-Trøndelag fylkeskommune overtok. Vannregionmyndighet er koordinerende myndighet. Fylkesmennene har beholdt sitt vannfaglige ansvar. Sektormyndigheter og kommuner har ansvaret for å utrede forslag til tiltak for å sikre eller bedre vannkvaliteten og grunnlaget for å fastsette miljømål innenfor sine ansvarsområder (vannforskriften § 22).

Kommunene er tillagt et viktig ansvar for å samordne planlegging gjennom plan- og bygningsloven (PBL) og vannforskriften. Kommunene er også hovedaktør som drikkevannsansvarlige og eiere av avløps- og rensesystemer, samt ansvarlig for overvannshåndteringen. Samtidig er kommunene utøvende myndighet innen for eksempelvis landbruksforvaltning og forurensning fra spredte avløp. Kommunene vil således være sterkt involvert og i mange tilfeller prosessdrivende for arbeidet i vannområdene. Kommunene bør trolig "eie" tiltaksanalysene, mens de øvrige sektormyndigheter bidrar. På den måten gis kommunen større muligheter for å formulere de miljømål som fastsettes og foreslå hvilke tiltak som bør gjennomføres. Kommunene besitter ofte førstehåndskunnskap om vannforekomstenes tilstand og påvirkninger, og har derfor en viktig rolle i den videre karakteriseringen av vannforekomstene. En viktig oppgave for kommunen vil være knyttet til den lokale tiltaksanalysen, og deretter oppfølging i form av gjennomføring av miljøtiltak innenfor sitt ansvarsområde.

I prosjektet skal vannregionmyndigheten først utarbeides et planprogram som skal ut på 6 måneders høring i løpet av 2010 iflg. PBL. Ansvaret ligger hos Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Det skal i løpet av 2010-2012 gjennomføres en fullkarakterisering som begynner med innsamling av eksisterende data og tar utgangspunkt i den gjennomførte grovkarakteriseringen. Fylkesmannen har ansvar for karakteriseringsarbeidet i samarbeid med kommunene. Kommunene må peke på problemområder og bidrar med den kunnskapen de har om vannområdene. Det skal deretter utarbeides tiltaksanalyser i alle vannområder, der en gjennomgår ulike former for tiltak som kan redusere belastningene på vannforekomster som har risiko for ikke å nå oppsatte mål.

Tiltaksanalysene og foretatte kost-nytte vurderinger skal for alle vannområdene samles i forvaltningsplanen for Vannregion Trøndelag. Denne planen blir følgelig en samordnet plan for alle vannområdene for perioden 2015-2021, og skal vedtas som regional plan i fylkestingene i Nord- og Sør-Trøndelag. Deretter blir den vedtatt i Kongen i statsråd.

Organisatoriske enheter i Vannregion Trøndelag

Det er etablert et Vannregionutvalg for vannregion Trøndelag (VRU), der alle kommuner, fylkeskommuner, sektoretater og fylkesmenn er representert. Mandatet for VRU er utledet fra Vannforskriften, se vedlegg. Det er etablert en regional referansegruppe, RRG, med deltakere fra frivillige organisasjoner som også møter i vannregionutvalget, og denne er under revisjon. Vannregionutvalget har valgt en arbeidsgruppe, Arbeidsutvalget, som skal ha sitt første møte 26.11.2010.

Vannregion Trøndelag er delt inn i 12 vannområder. Vannområdene følger vannets nedbørfelter og der grensene kan avvike noe fra de administrative grensene. Dette kan føre til at noen få

kommuner er med i mer enn 1 vannregion.

For å sikre en best mulig lokal forankring til arbeidet i vannområdene, har Vannregionutvalget opprettet vannområdeutvalg (VOU) i alle 12 vannområder. Når alle navn på deltakere foreligger for medlemmene, oppnevnes disse formelt gjennom vedtak i fylkesutvalget i Sør-Trøndelag fylkeskommune. Denne prosess er iverksatt og forslag på medlemmer foreligger nå fra de fleste kommuner. Allerede 28.2.2008 vedtok daværende VRU å sende forslag til mandat for arbeidsutvalg i hvert vannområde på høring. Grunnet manglende finansiering har mandatforslaget ikke kommet videre, men foreligger vedlagt i justert form fra vannregionmyndigheten.

Framdrift i arbeidet

Det er avholdt oppstartsmøter i alle vannområder fra mars måned til september måned i 2010. På disse møtene ble arbeidet med vanddirektivet og et forslag angående organisering og finansiering av planarbeidet presentert.

Vannregionmyndigheten oppsummerte aktiviteten i Vannregion Trøndelag på møtet i Vannregionutvalget den 27. september 2010.

Vannregionutvalget behandlet i sak 05/2010 finansiering av de 12 vannområdene i Vannregion Trøndelag. Saken ble vedtatt utsatt. Den videre saksgang ble anbefalt videreført gjennom et notat til kommunene i vannregionen, samt en behandling i Arbeidsutvalget for Vannregion Trøndelag.

Foreliggende brev er ment som det oppfølgende notatet der en spesielt ser nærmere på organisering av vannområdenes arbeid og finansieringsmuligheter til etablering av sekretariat og prosjektledelse.

Lokal organisering av vannområdene

Arbeidet i vannområdene skal gjennomføres i et samarbeid mellom berørte kommuner, fylkesmenn, fylkeskommuner, berørte sektororganer og lokale aktører fra næringsliv og organisasjoner. Vannområdenes organisering gjennomføres i et samarbeid i det enkelte vannområde.

Vannområdene skal rapportere faglig til vannregionmyndigheten, som legger fram resultatet av vannområdenes arbeid til behandling i Arbeidsutvalget for Vannregionutvalget, deretter for Vannregionutvalget selv. Det er derfor naturlig at lederen i det enkelte vannområdeutvalg møter i Arbeidsutvalget, jfr. Vedtak i sak 02/2010 i VRU.

Planarbeidet for det enkelte vannområde bør organiseres som et **prosjekt** som gis en tidsavgrenset funksjon som samsvarer med framdriften i forvaltningsplanen. Perioden 2011 – 2013, dvs. 3 år anses som kjernetiden, idet de sentrale innspillene til forvaltningsplanen skal gjennomføres da. Senere kan vannområdeutvalget bestå organisatorisk, men med noe redusert aktivitet tom 2014.

Det vil være naturlig å etablere en **styringsgruppe** for hvert vannområdeutvalg. I denne styringsgruppen bør alle deltakende kommuner sitte, helst med politisk representasjon. Styringsgruppen skal samtidig fungere som **vannområdeutvalg**, dvs. være ansvarlig for at arbeidet settes i gang og at vannforskriften følges opp. Vannområdeutvalget må organiseres slik at organisasjoner og enkeltpersoner får anledning til å delta og komme med innspill.

Alle sentrale aktører i vannområdet bør således kunne delta med en representant i denne **styringsgruppen**. Aktuelle deltakere er kommunene inkl. havnevesenet, regulant, eventuelle vannverk, fylkesmannen, fylkeskommunen, mattilsynet og andre sentrale rettighetshavere og aktører.

Det faglige arbeidet vil normalt ligge på et administrativt nivå, og dette kan skje i en **prosjektgruppe/arbeidsutvalg**. Størrelsen begrenses til et hensiktsmessig antall medlemmer for å være handlekraftig. Dersom enkelte oppgaver anses komplekse, kan en gjerne opprette en eller flere **faggrupper**.

Deltakelse fra brukerinteresser og lokale lag og foreninger bør ivaretas ved at disse representanter fritt kan møte i **prosjektgruppen/arbeidsutvalg**. Disses rolle er å være bidragsyter og mottar informasjon, ikke nødvendigvis deltar på alle møter.

Vannområdet må ha et **sekretariat** som ivaretar innkalling og referatskriving. Denne funksjon kan ivaretas av en **prosjektleder**, som kan være det daglige bindeleddet mellom de involverte kommunene i vannområdet. Sekretariatet kan også ivaretas av eksisterende sekretariat i regionråd eller tilsvarende organisasjoner.

Oppdrag og framdriftsplan må forankres i de deltakende kommuner. Det skal legges til rette for at lokal kunnskap og interesse aktiviseres og bidrar i vannforvaltningen. Organiseringen av vannområdet må følgelig tas opp til saksbehandling i hver kommune.

Finansiering av arbeidet i vannområdene

Driften av vannområdene vil fra 2011 innebære driftsutgifter, herunder lønnsmidler til sekretariat for hvert vannområde. Målet må være at hvert vannområde har 2-4 møter i 2011, og at utvalget medvirker aktivt i de aktuelle planprosesser som skisseres i Planprogrammet for perioden.

Nivået for driftsutgiftene vil avhenge av hvordan man organiserer seg, og omfanget av arbeidet. Dersom man etablerer et sekretariat, enten ved innleide tjenester eller ved opprettelse av stilling, må en påregne en årlig driftsutgift på fra 300.000 for de minste vannområdene, til 1 000 000 kroner for de største vannområdene.

Finansieringen av vannområdene vil kunne karakteriseres som et spleiselag, der særlig statlig støtte, regionale midler, og kommunal egenandel utgjør viktige elementer. I noen tilfelle vil sponsing fra lokale bedrifter være mulig.

Prosjektet bør således **finansieres** i et samarbeid av de mest involverte kommunene, med medfinansiering fra fylkeskommune og fylkesmann. Både næringsliv og regulant har et ansvar iflg. forurensingsloven og annen lovverk, og bør bidra økonomisk til prosjektet.

Aktuelle midler til støtte fra statlig hold er til løpende vurdering, og vil bli klart i starten av 2011. Det er fra direktoratshold antydnet at en har foreslått en tilskuddordning med inntil 30 % andel til etablering av sekretariat/ prosjektledelse i hvert vannområde.

Regionale støttemidler er fylkesmennes skjønnsmidler. For 2011 er søknadsfristen utsatt til 15.3.2011 hos Fylkesmannen i Sør-Trøndelag. Normalt sett bør det sikres 50 % egenandel før skjønnsmidler kan innvilges.

Mulighetene for å benytte regionale utviklingsmidler til å støtte arbeidet i vannområdene er for tiden til vurdering i Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Ønsket tilbakemelding til Vannregionmyndigheten

Vannregionmyndigheten ønsker å holde Vannregionutvalget og Arbeidsutvalget løpende orientert om utviklingen i etablering av vannområdene. Det anses viktig å holde aktiviteten oppe i vannområdene med tanke på de mange oppgaver som forutsettes gjort i løpet av 2011 og 2012.

Vi ber derfor om en tilbakemelding fra kommunene i brevs form eller på E-post til Jan.Habberstad@stfk.no innen 25. november 2010.

Med hilsen

Jan Åge Habberstad
Prosjektleder

**Vedlegg: Mandat for vannregionutvalget
Forslag til mandat for vannområdenes arbeidsutvalg**